

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2012 m. vasario 23 d.

Lietuvos ekonomika žengia į lėtesnės plėtros tarpsnį. Iki šiol šalies ekonomika augo labai sparčiai, tačiau daugėja ženklų, rodančių ne tokias palankias perspektyvas. Dėl lėtėjančios pasaulio ūkinės raidos, numatoma mažesnė ekonomikos plėtra pagrindinėse Lietuvos prekybos partnerėse, pasitikėjimo rodikliai Lietuvoje ir užsienio šalyse taip pat prastėja esant neapibrėžtumui dėl įsiskolinimo problemų kai kuriose euro zonos valstybėse. Tokia padėtis blogina Lietuvos namų ūkių ir įmonių lūkesčius, riboja įmonių investicijų planus, varžo užimtumo plėtrą, skatina namų ūkius taupyti. Šie veiksniai leidžia manyti, kad Lietuvos realusis sektorius artimiausiu metu augs lėčiau. Neigiamos įtakos Lietuvos ekonomikos plėtrai turės ir AB banko SNORAS sustabdyta veikla. Nors tiesioginis šio bankroto poveikis ūkio raidai bus mažas dėl palyginti nedidelės neapdraustų lėšų sumos, tačiau numatoma netiesioginė įtaka. Prognozuojama, kad realusis Lietuvos BVP, 2011 m. paaugęs 5,8 proc., 2012 m. padidės 2,2 proc., o 2013 m. – 3,3 proc.

Svarbus realiojo BVP augimo veiksnys yra privatus vartojimas. Jį didina tam tikrą laiką augusios gyventojų pajamos – tiek dėl kilusio darbo užmokesčio, tiek dėl ūgtelėjusio užimtumo. Kaip rodo mažmeninės prekybos įmonių duomenys, namų ūkiai gerokai daugiau pinigų išleidžia būsto įrangai, automobilių degalams ir maistui. Vis dėlto dėl tebekylančių kainų ir menkstančio pasitikėjimo privatus vartojimo išlaidos artimiausiu metu nebeturėtų didėti taip sparčiai. Įmonėms atsargiau imantis naujų investicijų, mažiau bus kuriama naujų darbo vietų, nuosaikiau bus keliamas darbo užmokestis, o tai ribos namų ūkių pajamų prieaugį, taigi ir privatų vartojimą. Po spartaus augimo 2011 m. (5,6 %), privatus vartojimas 2012 ir 2013 m. turėtų mažiau – atitinkamai 2,5 ir 2,6 proc. – padidėti.

Kita vidaus paklausos sudedamoji dalis – bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas – auga pastebimai mažiau negu anksčiau. Įmonių sprendimus dėl investicijų veikia neaiški tolesnė šalies ir pasaulio ekonomikos plėtra. Didesnės nei prieš metus yra investicijos į negyvenamosios paskirties pastatus ir statinius, o investicijos į gyvenamuosius pastatus, transporto priemones, mašinas ir įrenginius yra mažesnės apimties negu prieš metus. Gamybos pajėgumų plėtra šiuo metu rūpinamasi mažiau nei per ankstesnius keletą ketvirčių, o tai turės įtakos šalies ekonominei raidai prognozuojamu laikotarpiu. Dėl ne tokių palankių ūkio kaitos perspektyvų, investicijos į bendrąjį pagrindinį kapitalą 2012 m. turėtų didėti mažiau nei vidutiniškai augo iki šiol (prognozuojama, kad jos padidės 5,0 %), 2013 m. investicijos turėtų ūgtelėti daugiau – 7,9 proc.

Padėtis darbo rinkoje vis dar gerėja, tačiau lėčiau. Vertinant pokyčius per metus, šalyje mažėja nedarbas, daugiau samdoma darbuotojų. Per metus darbuotojų ypač paaugėjo didžiausiame pagal užimtumą – paslaugų – sektoriuje, daugiausia prekyboje ir transporto bei saugojimo veiklose. Užimtųjų taip pat padaugėjo statyboje ir pramonėje. Tačiau, pastebėtina, kad pagal sezoniskai pakoreguotus duomenis dirbančiųjų paskutiniu metu nebegausėja. Pagal šiuos duomenis, šiek tiek daugiau nei anksčiau samdoma dirbančių ne visą darbo dieną, o dirbančių visą darbo dieną samdoma mažiau. Įmonėms atsargiai vertinant ūkio perspektyvas, tikėtina, kad užimtumas prognozuojamu laikotarpiu šalyje augs nedaug.

Lietuvos užsienio prekyba tampa mažiau veržli. Pagal sezoniskai pakoreguotus duomenis pastaruoju metu auga tik naftos produktų eksportas, daugelio kitų produktų eksportas stabilizuojasi. Ne taip palankiai prie eksporto pokyčių prisideda prekyba lengvaisiais automobiliais NVS šalių rinkose, dėl ko reeksportas, pagal sezoniskumą pakoreguotais duomenimis, nebedidėja. Vis dėlto, vertindami ilgesnio laikotarpio duomenis, pastebime, kad mūsų šalies eksportas auga daugiau nei pagrindinių užsienio prekybos partnerių – ES šalių ir Rusijos – importas, o Lietuvos eksportuotojai šiose šalyse atkovoja vis didesnę rinkos dalį. Numatoma, kad importo paklausa minėtose šalyse toliau nuosekliai silpnės, todėl mažiau augs ir Lietuvos eksportas. 2011 m. paaugęs 13,6 proc., 2012 m. realusis prekių ir paslaugų eksportas turėtų pakilti 3,9, o 2013 m. – 5,8 proc.

Iš dalies dėl palankesnės prekybos naftos produktais gerėja užsienio prekybos balansas. Bendras prekių ir paslaugų prekybos perviršis, palygintas su BVP, paskutiniu metu buvo vienas iš didžiausių nuo duomenų rinkimo pradžios. **Kartu su mažesniu užsienio kapitalo įmonių pelningumu tai lemia perteklių einamojoje sąskaitoje.** Kita svarbi sudedamoji dalis –

einamieji pervedimai – toliau palankiai veikia einamąją sąskaitą tiek dėl padidėjusių įplaukų iš ES fondų, tiek dėl didelių emigrantų perlaidų. Užsienio prekybos ir einamosios sąskaitos balansai artimiausiu metu turėtų būti mažiau palankūs, tačiau, manant, kad vidaus paklausa kils gana nuosaikiai, šie balansai neturėtų stipriai pablogėti.

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2011–2013 m.

	2012 m. vasario mėn. prognozė			2011 m. lapkričio mėn. prognozė		
	2011*	2012*	2013*	2011*	2012*	2013*
Kainų ir sąnaudų kaita (proc., pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija (apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą)	4,1	2,1	2,4	4,2	3,0	-
BVP defliatorius	5,1	2,5	2,6	4,6	3,2	-
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	3,9	1,6	2,5	4,0	3,0	-
Importo defliatorius	12,8	2,5	2,3	12,6	2,4	-
Eksporto defliatorius	11,9	2,6	2,2	11,3	2,4	-
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis, proc., pokytis per metus)						
Bendrasis vidaus produktas**	5,8	2,2	3,3	6,2	3,5	-
Privataus vartojimo išlaidos	5,6	2,5	2,6	6,3	3,5	-
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	1,2	0,6	1,9	0,3	0,2	-
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	15,9	5,0	7,9	17,7	9,1	-
Prekių ir paslaugų eksportas	13,6	3,9	5,8	13,2	5,3	-
Prekių ir paslaugų importas	13,3	4,1	6,1	14,0	5,6	-
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis, proc., palyginti su darbo jėga)	15,4	14,2	12,9	15,4	13,6	-
Užimtieji (proc., pokytis per metus)	2,0	0,7	1,2	3,1	1,6	-
Išorės sektoriaus (proc., palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	-1,5	-2,1	-2,4	-2,7	-3,3	-
Einamosios sąskaitos balansas	-0,3	-1,2	-1,6	-1,3	-2,0	-
Einamosios ir kapitalo sąskaitos balansas	2,1	0,9	0,1	1,1	0,2	-

* Prognozė.

** | BVP sudedamąsias dalis neįtraukti atsargų pasikeitimai.

Palaiptai mažėja metinė infliacija. Tai daugiausia lemia maisto kainų pokyčiai, su tam tikru vėlavimu susiję su tendencijomis pasaulio maisto žaliavų rinkose. Metų pradžioje pasaulinės maisto kainos buvo rekordinės ir kur kas didesnės negu prieš metus, o vėliau jos krito ir metų pabaigoje jau buvo mažesnės negu prieš metus. Lėčiau kylant pasaulinėms maisto kainoms, lėčiau brangsta ir maistas Lietuvoje, o tai akivaizdžiai mažina infliaciją. Vis dėlto pakilusios maisto kainos metų pabaigoje tebebuvo pagrindinis infliacijos veiksnys. Nemažą įtaką darė ir administruojamosios kainos, jos dėl nuolat brangusios šiluminės energijos buvo kur kas didesnės negu prieš metus. Degalų kainos metų pabaigoje kilo daug lėčiau, per metus mažiau pakilus naftos kainai. Prastėjant pasaulio ekonomikos padėčiai nesitikima, kad maisto ir energijos žaliavų kainos didės, taigi išorinio spaudimo kainoms Lietuvoje neturėtų būti. Yra priimta keletas kainas didinsiančių administruojamųjų sprendimų, tokių kaip pabranginta elektra ir didėsiantis akcizas cigaretėms, tačiau jų poveikis infliacijai nebus didelis. Su vidaus vartojimu labiausiai susijusi grynoji metinė infliacija tebėra maža, o kadangi darbo užmokestis ir užimtumas artimiausiu metu augs vangiai, vidaus paklausa neturėtų skatinti kainų kilimo. Numatant lėtesnę ekonomikos augimą ir nuslopusį iš išorės kylantį spaudimą kainoms, tikimasi ir mažesnės infliacijos 2012 m. (2,1 %). 2013 m., vėl ėmus spartėti ekonomikos augimui, kainos taip pat turėtų kilti sparčiau (2,4 %).